

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Din. Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inserat na pol strani 400 D, na $\frac{1}{4}$ strani 200 D, na $\frac{1}{8}$ strani 100 D, na $\frac{1}{16}$ strani 65 D, na $\frac{1}{32}$ strani 35 D. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 25 para, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisci iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

št. 10.

Ljubljana, 31. maja 1923.

Letnik XL.

Obseg: † Predsednik Gustav Pirc. — Pozor na predenico! — Zaprana zemlja. — Senožeti na visokih planinah. — Kako je zatirati pirnico. — Shuššana teleta. — O gnojilih, ki se prilegajo travnikom. — Mleko kot čistilo za vino. — Uporaba samočistih vinskih droži. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Družbene vesti. — Uradne vesti. — Inserati. —

† Predsednik Gustav Pirc.

Na tragičen način je končalo življenje moža, čegar ime je tesno združeno z zgodovino Kmetijske družbe pa tudi z razvojem slovenskega kmetijstva v zadnjem polstoletju. V divnem Bohinju, ki ga je nadvse ljubil, je našel svoj konec. Na prijaznem griču srednjevaškega pokopališča, od koder se odpira pogled po bohinjskih planinah, za katere se je v življenju tako vneto zavzemal, počiva njegovo izmučeno truplo.

Nevenljive so zasluge, ki si jih je pridobil Pirc za napredek našega kmetijstva. Nad

40 let je neumorno delal na njegovem razvoju in s takim uspehom, ki mu zagotavlja trajen spomin v povestnici našega kmetijstva. Lahko bi imenovali to dobo dobo kmetijskega preporoda. Skupaj s svojimi tovariši je oral leđino in sejal, da so pognali najlepši sadovi.

Pirčevo pravo delovanje se je pričelo z l. 1884., ko je postal tajnik Kmetijske družbe in je prevzel tudi mesto državnega potovalnega učitelja za kmetijstvo. S tem je nastopila doba najbolj uspešnega njegovega delovanja in največje-

ga razmaha naše družbe. Kot potovalni učitelj je budil in bodril slovenske kmetovalce k vsestranskemu delu za napredek. Kot družbin tajnik je pa reformiral in organiziral družbeno delovanje. Pod vplivom njegovega uspešnega prizadevanja je narastlo sčasoma število članov od 500 na 30.000, na celo armado. Družbi sami je pomagal do nepričakovanega razvoja in lepega imetja. Poleg kmetijskih podružnic je organiziral v tem času tudi mlekarke in druge zadrage. Najlepši spomenik si je pa postavil s „Kmetovalcem“, ki ga je začel izdajati takoj l. 1884, in ki ga je urejal nepretrgoma celih 35 let do časa, ko je stopil v zasluženi pokoj. Neštevilni so članki, ki jih je spisal v tem času. Pa tudi še v času pokoja je spisaval članke, dokler ni omagalo pero pod udarci krute usode. Ni še dolgo, ko mi je potožil, da ne spravi pri najboljši volji nobenega članka več skupaj, tako strta je njegova duša. Pokojni Pirc je spisal pa tudi razne brošure in knjige, ki bodo poznim rodovom pričale o njegovem nadvse požrtvovalnem in trudažubivem delu za blagor našega kmetovalca.

Mož, ki je bil po naravi zelo darovit in odlično naobražen strokovnjak, je z njemu lastno lahkoto obdeloval najtežja strokovna vprašanja, ki so mu prišla na vrsto.

Kakor je bil Pirc neumoren delavec na polju kmetijstva, tako je bil tudi skrben oče

in gospodar, ne le družbi kot taki, ampak tudi svojemu uradništvu, kateremu je bil darežljiv in dober do zadnjega.

V zadnjem času je začel duševno in telesno lirati; tako da se je bilo bati za njegovo življenje. To bedno stanje si je skušal lajšati z veronalom. Slednjič je podlegel duševni bolesi.

Pirc se je rodil l. 1859, v Škofji Loki na Gorenjskem in je dopolnil 63. leto svoje starosti. Po dovršenih študijah in kmetijski praksi je služboval najprej kot pristav na bivši vinarski in sadjarski šoli na Slapu pri Vipavi. L. 1884. je prišel v Ljubljano, kjer je našel pravo mesto, da je mogel razviti vse svoje sposobnosti v korist slovenskega kmetijstva in kjer je vodil Kmetijsko družbo od uspeha do uspeha. Za svoje zasluge je bil leta 1921. odlikovan z visokim redom sv. Save III. razr.

Ob grobu svojega ustanovitelja in neumornega urednika žaluje danes „Kmetovalec“, ki je izgubil v pokojnem svojega najboljšega pospeševalca in voditelja. Čast njegovemu spominu!

Žaluje pa tudi do skrajnosti potrta obitelj, ki je izgubila svojega dobrega, skrbnega očeta in soproga. Težko prizadeti obitelji naše globoko sožalje! R.

Pozor na predenico!

Po naših deteljiščih dela vsako leto veliko škodo deteljna predenica (pod. 10.), ki se pokaže po prvi košnji. Ogromna je škoda, ki jo prizadeva ta zajedavka, če pomislimo, da je razširjena malone po vsi deželi. Na vagone najboljše krme gre s tem v izgubo.

Pod. 10. Deteljna predenica.

Ta škoda ne obstoji samo v tem, da je po napadenih mestih samo po ena košnja uničena, ampak tudi v tem, da ostajajo ti prostori sploh prazni. Že pri domači detelji, ki jo kosimo samo eno dobro leto, je ta škoda velika. Veliko večja je pa pri tucerni, ker jo po napadenih mestih za vse število let pokonča. Škodljivo, dasi manj vidno nastopa predenica pa tudi na travnikih, kjer nam nizko pri tleh uničuje drobno deteljo, tako da je je čimdalje manj.

Škodo, ki jo prizadeva predenica, lahko močno zmanjšamo, če predenico o pravem času poiščemo — namreč takoj v pričetku — in uničimo, ne pa šele takrat, ko se je tako razširila, da so predenična gnezda že vsa rumena in nas detelja že od daleč opominja in kliče na nujno pomoč.

Ko nam deteljišča po prvi košnji zopet dobro ozelene, naj se pazno pregledujejo (posebno ob nedeljah popoldne), ali se je predenica že vgnezdila ali ne. Napadena mesta naj se zaznamujejo z vejico, potem pa o prvi priliki očistijo predenice. Pri tem pokončevanju je glavna stvar, da se zatro vse predenične niti, ker se ta zajedavka po teh nitih hitro naprej razširja. Napadena mesta naj se čim najprej pokose, in sicer tako daleč naokrog, dokler sledimo razlezele predenične niti. Pokošeno deteljo je varno znesti z deteljišča, da ne pade nobena predenična

nit na tla, ker bi nam sicer hitro pognala novo predenično gnezdo.

Če napadeno deteljo zgodaj pokosimo, še preden je predenica nastavila cvetje, potem ni treba nobenega požiganja ali drugega pokončevanja. Zadoštujejo navadno le ostre grablje, da iztrebimo to zajedavko. V tem primeru tudi detelja naprej raste. Treba je le pozneje še paziti, ako bi se predenica napovno pojavila.

Če smo pa nastop predenice zanemarili in se nam ta škodljivka preveč razvija, potem ni zadosti, da napadeno mesta pokosimo in predenico varno pospravimo, ampak je treba s takih mest predenico s požiganjem preganjati, da se je iznebimo. V tem primeru so deteljne rastline tudi že uničene in zamorjene. Bodimo torej rajše oprezní in previdni in ne čakajmo, da bi se predenica preveč razpasla po detelji. Stikajmo za njo, da ji pridemo o pravem času do živega!

Zaprana zemlja.

Rastline potrebujejo rahlo, zračno zemljo, da ugodno uspevajo. Le zemlja, ki je v takem stanju, je delovna in ima vse potrebne pogoje za svojo rodovitnost. Kmetovalec mora gledati, da zemljo tudi tako pripravi in da jo v dobrem stanju vzdržuje.

Zemlja se lahko kvari na različne načine. Pri tem trpi njena ustvarjajoča sila in njena rodovitost. Med drugim se delovnost zemlje zavira, če jo dež zapere in če se napravi na vrhu trda skorja. To se čuti posebno na težki zemlji. V takem slučaju izgubi zemlja svojo rahlost in zračnost. V tako zemljo ne moreta dohajati ne zrak niti toplota v tej meri kakor treba. Pa tudi sicer se izpremeni njena delovnost za toliko časa, dokler se zemlja zopet ne zrahlja in ne odpre.

Na zaprani zemlji se metežje kali in rastline slabše uspevajo. Vse to se pozna tudi na končnih pridelkih. Posebno občutljive so v tem pogledu okopavine, pa tudi stročnate in druge rastline. Zaprano zemljo je zaradi tega rahljati, pa naj bo z brano ali s pripravnim okopalnim orodjem. Pri nas pomagamo navadno le različnim okopavinam. Žitne in druge rastline ostanejo navadno brez pomoči. Na Angleškem in Ruskem se pa v takih primerljajih tudi žitu pomaga, in sicer s posebnimi stroji, ki jih rabijo za pletev in okopavanje žita, ki je sejano v vrste.

Tudi nam ne sme biti vseeno, ali je njivska zemlja zaprana ali ne. Če je le mogoče, moramo v takih slučajih pomagati rastlinam, naj si bo že da jim zrahljamo zemljo z brano ali pa da jo obdelamo z okopalnim orodjem.

Senožeti na visokih planinah.

Po mnogih planinah nahajamo drugod tudi senožeti, da se na njih pridela nekaj suhe krme. Potrebujejo jo za primer, če obole posamezne živali ali če zpadé sneg in zmanjka za par dni paše. Te senožeti se nahajajo navadno tik staj, kakor kaže pod št. 11. Taka planinska senožet je seveda ograjena, da ne more živina blizu.

Po naših planinah jih nimamo. Zato tudi nimamo nič suhe krme, če bi kaka žival na en ali drug način obolela ali če bi trebalo iz drugih vzrokov polagati nekoliko suhe klaje.

Po mestih, kjer bi se pri nas lahko nakosilo nekaj sena, rase samo ščavje. To zel še prasiči ne marajo in tako ostajajo najboljši prostori okolu staj neizrabljeni in brez vsake prave koristi. Iz tega se lahko poučimo, kakšna razlika je med planinami,

Pod. 11. Ograjena senožet na visoki planini. Zada planinski blev.

na katerih se skrbno gospodari, in med takimi, ki so zanemarjene. Drugod pridelujejo seno, pri nas pa ščavje.

Ne rečem, da se ne da izhajati pri nas brez takih planinskih senožeti. Saj nas o tem uče že dolgoletne

izkušnje. Vsekako bi pa pri nas ti prostori veliko več zalegli kakor pa ščavje, ki kot ničvreden plevel zavzema najugodnejše prostore in napravlja na vsakega, ki ima količkanj zmisla za dobro gospodarstvo, prav slab in žalosten utis.

Kako je zatirati pirnico?

Pirnica (perenka) spada med najbolj nadležen plevel, kar jih imamo po naših njivah. Ta plevelna trava je silno trdoživa. Ker se razmnožuje po svojih vrhem podobnih koreninah, jo je silno težko zatreti. Po mnogih njivah je vsa plast preprežena s temi koreninami, ki se pri vsakem oranju raztrgajo in nanovo razmnože. Vsak konec raztrgane ali razrezane korenine napravi nove rastline. Razmnožuje se pa tudi po svojem semenu.

Zatiranje pirnice je v rahli zemlji bolj uspešno kakor v težki zemlji. V lahki zemlji jo najbolj zatiramo, če jo z brano ali z razruševalcem porijemo iz zemlje in zažgemo. S pomočjo krepkega vlačnja se dajo korenike uspešno izpuliti. Treba le, da jih s čiščenjem brane na obeh koncih njive spravljamo na kupe, da jih tam presušimo in na to sežgemo.

Težje je preganjati pirnico na težki zemlji, ker se iz take zemlje ne dajo korenike izlahka izrjavati. Na težki zemlji zatiramo pirnico na dva načina. Nekaj se da doseči z brano, ki ob ugodnem stanju zemlje potegne marsikatero koreniko na vrh, tako da jo lahko odstranimo in zatremo. Ob vsaki ugodni priliki naj se pirnica tudi na težki zemlji na ta način zatira. Drugi način je pa ta, da jo skušamo z globokim oranjem zadušiti. Pirnica raste s svojimi vodoravnimi koreninami bolj pri vrhu. Če jo globoko podorjemo, jo s tem pripravimo ob življensko moč in mnogo rastlin se na ta način vkljub vsej trdoživosti zaduši in pokonča.

Pirnico preganjamo sicer tudi z obdelano praho, z dobro obdelanimi okopavinami in s pridelovanjem detelje, ki s svojo košato rastjo ne da perenki uspevati. Pri nas je treba ta nadležen plevel na vse načine preganjati, da se ga iznebimo po naših njivah.

Shujšana teleta.

Malokje se vidi, da bi odstavljen teleta ne shujšala. Prej vesele in poskočne živali, postanejo naenkrat klavrne. V očeh jim ugasne prejšnja svetloba in škroplje. Dlaka izgubi svojo prejšnjo gladkost in postane mršava in dolga. Živali izgledajo, kakor bi bolele. Namesto, da bi nadalje uspevale, pa začnejo hirati in hujšati.

Pri nobenih drugih domačih živalih ne opazimo tega v tej meri kakor pri teletih. Vse to pa edinole zaradi napačnega ravnanja pri odstavljanju. Pri nas se dobe celo gospodarji, ki trdijo, da mora tako biti, da morajo teleta shujšati, baje zato, „ker mora mlečno meso dol“. Prej se ne začnejo rediti! Tako izgovarjanje pa kaže našo skrajno zaostalost. Kakor da bi teleta delala v tem oziru kako izjemo med domačimi živalmi in da bi morala prestatiti nekako „telečjo bolezen“! Vse to je pa seveda prazno. Prav tako, kakor se morajo praseta in žrebeta venomer lepo razvijati, kadar jih odstavimo, ravnotako se morajo tudi teleta lepo razvijati in je vsako hujšanje le znak slabega odstavljanja.

Pri teletih kot prežvekovalcih moramo pač nekoliko previdneje postopati! Pomisliti moramo, da

se od mleka na suho krmo ne da na nagloma prehajati, ker je med mlekom in suho krmo prevelika razlika in to v vsakem oziru. Tudi je pri sesnem teletu le zadnji del želodca razvit (siriščnik) in da se morajo ostali trije deli želodca, ki so namenjeni za prebavo, šele polagoma razvijati in usposobiti za prežvekovanje in prebavljanje suhe klaje. Čim položneje in pravilneje se vrši ta prehod, toliko bolje se teleta odstavijo.

Prenaglo odstavljanje telet je starin podedovan greh naših živinorejcev, ki ga moramo že enkrat opustiti! Teleta ne smejo shujšati! Kaj nam pa pomagajo navsezadnje tudi lepi in žlahtni plemenjaki iz domačih in tujih krajev, če bomo njih teleta v prvi mladosti zatirali s slabim in prezgodnjim odstavljanjem? Kajti o tem moramo biti na jasnem, da se v tej dobi zatrti teleta nikdar več ne popravijo do popolnega razvoja. Take napake se ne dajo nikdar popolnoma popraviti!

O gnojilih, ki se prilegajo travniku.

(Nadaljevanje in konec.)

Zemljišču II. se ne gnoji in ostane torej nepognojeno. Zemljišče I. se pognoji samo s fosforovo kislino v obliki superfosfata; zemljišče III. s fosforovo kislino v obliki superfosfata in s kalijem v obliki 40% kalijeve soli; zemljišče IV. s fosforovo kislino v obliki superfosfata in z dušikom v obliki apnovega dušika; zemljišče V. s kalijem v obliki 40% kalijeve soli in z dušikom v obliki apnovega dušika; zemljišče VI. pa s fosforovo kislino, kalijem in dušikom v obliki istih gnojil. Gnojila naj se odmerijo v količini, ki odgovarja slabotnemu ali pa srednje močnemu gnojenju. Pridelki s posameznih zemljišč se morajo seveda določiti s tehtanjem in se tako pokaže razlika med njimi. Razlika v teži pridelkov zemljišč I. in II. pove, koliko zaleže gnojenje s fosforovo kislino samo, oziroma s superfosfatom. Resnični učinek fosforove kisline se pa spozna v razliki teže pridelkov med zemljišči V. in VI., ker pride fosforova kislina do polne veljave le tedaj, če je svet tudi s kalijem in dušikom primerno založen. Učinek kalijevega gnojenja se pokaže v razliki teže pridelkov zemljišč I. in III. in je resničen v razliki teže pridelkov med zemljišči IV. in VI., ker zahteva tudi kali prisotnost ostalih glavnih gnojilnih činiteljev v zadostni količini. Resnični učinek gnojenja z dušikom pa je podan v razliki teže pridelkov med zemljišči III. in VI. Za pridelek s travnikov veljata seno in otava. Tako se dožene, na katere gnojilne snovi reaguje pognojeno travniški svet. Izkazalo se bo včasih, da je z eno ali drugo rastlinskih hranin dotični travniški svet dovolj založen. V večini primerov pa nas bodo poučili gnojilni poizkusi, da enostransko gnojenje premalo zaleže na travnikih in da je treba zatorej za popolni uspeh takozvanega polnega gnojenja, ki obsega fosforovo kislino, kali in dušik.

Važno pri izvajanju praktičnih travniških gnojilnih poizkusov je tudi, da se dožene potrebna najvišja količina gnojil za dobičkanosno gnojenje. Gnojilni poizkusi za ta namen so prav tako enostavni kakor zgoraj opisani, samo da se vsakomu

naslednjemu pognojenih zemljišč gnoji z večjo količino gnojil polnega gnojenja. Na rodovitnih travnikih bi bilo napraviti 4 delni gnojilni poizkus s 4 enakovelikimi zemljišči, kakor kaže spodaj stoječi gnojilni načrt (podoba 2). Izračunjeno za hektar

I.	II.
III.	IV.

Pod. 2. Gnojilni načrt.

se bi naj raztrosilo na posamezna zemljišča v kilogramih kakor sledi:

zemljišče št.	rud.	superfosf.	40 % kal. soli	apnovega duš.
I.	0	0	0	0
II.	100	150	100	100
III.	200	300	200	200
IV.	300	450	300	300

Za gnojilne poizkuse, katerih posamezna zemljišča merijo pa 1 a = 100 m², bi bilo treba potemtakem stoteri del označene količine umetnih gnojil. Tudi v tem primeru se mora stehitati pridelek sena in otave s posameznih zemljišč in povedo razlike v teži pridelkov, kako so gnojila učinkovala. Uspešno je gnojenje do tedaj, da so z vrednostjo večjega pridelka pokriti stroški gnojenja. Če naj bo zatoorej gnojenje na zemljišču IV. dobičkanosno, potem mora dati to zemljišče v primeri z zemljiščem III. za toliko višji pridelek, da so z vrednostjo večjega pridelka kriti stroški jačjega gnojenja. V širši praksi naj se izvaja ono najmočnejše gnojenje, ki se je pri primerjalnem gnojilnem poizkusu še dobičkanosno izkazalo.

Izvajajo se na travnikih še raznovrstni drugi gnojilni poizkusi, ki so pa že bolj znanstvenega značaja in spadajo zatorej v delokrog veščakov.

Mleko kot čistilo za vino.

Napake in bolezni vina se lažje preprečujejo, nego odpravljajo in zdravijo. Leto 1922. ni bilo prav dobro vinsko leto glede kakovosti zaradi neugodnega vremena ob trgatvi, zlasti še, ker so nam bili v predobrem spominu vinski pridelki izbornih letnikov 1917., 1920. in 1921. Ali umni vinogradar je mogel tudi preteklega leta takoj pri trgatvi popraviti marsikaj, kar mu je neizprosna sila narave pokvarila. Mošči od gnilega grozdja se morajo namreč redno izsluziti, uporabljati je zanje čiste vinske kvasnice ali vsaj kipeči mošt od zdravega grozdja, skrbeti je za snago, primerno toploto v moštu in kleti itd., kar pospešuje dobro alkoholno vrenje in pozneje zdrav razvoj vina. Kdor tega ni storil, ima sedaj dovolj posla in brige z najmlajšim vinskim letnikom, ki pa v splošnem ni tako slab, kakor so prvotno mnogi mislili.

Nova vina nekaterih vinogradnikov se ne čistoje lepo, so deloma še zdaj sladka, na zraku pa izpreminjajo svojo barvo in postajajo rjava; vsled tega trpi tudi njih okus kaj občutno. Taka vina niso priljubljena, se težko vnovčujejo, niso spo-

sobna za veliki vinski trg in, če vsebujejo še več sladkorja, prav rada zbole predvsem v slabih kletih, ki jih imamo žal še veliko.

Dohajajo poročila z več strani, da smatrajo mnogi vinski pridelovalci kot nekako splošno porabno sredstvo proti vsem tem neljubim pojavom v vinu k r a v j e m l e k o, ki ga baje prav pridno uporabljajo kot domače vinsko čistilo. Ne bo odveč, če spregovorimo o tem nekoliko besed.

V mleku sta dve beljakovinski snovi, namreč beljak ali albumin (kakor v jajčjem beljaku) in sirnina (kazein). Sirnina se ob navzočnosti kislin strne v kosmuljčice (zasiri se) ter čisti izvrstno. Mleko je v praksi priljubljeno, ker temeljito čisti rjava vina ter hkrati izvleče iz vina snovi, ki kvarijo okus in duh pijače. Slaba stran pa je, da mleko izvleče tudi dišeče ali buketne snovi iz vina in vsebuje poleg čistilnih še druge tuje snovi, ki ostanejo v vinu in ga pod gotovimi okolnostmi močno kvarijo.

Pomniti je, da rabimo za čiščenje vina le sveže (najbolje s posnemalnikom) posneto, torej sladko posneto in surovo (nekuhan) mleko.

Za čiščenje vina sta v tem primeru neugodni samo dve snovi, ki se nahajata tudi v mleku, to sta mlečni sladkor in tolšča. Mlečni sladkor se more pretvarjati vsled navzočnosti mlečnih in drugih bakterijev v mlečno kislino in še v druge kisline, česar posledica je torej lahko neprijeten cik po mlečni kislini. Tolšča se pa porazdeli v najmanjših kapljicah in provzroča lahko dolgotrajno fino kalnost vina. Razentega pa pridejo z mlekom v vino (poleg razmeroma precej vode) še razni drugi bakteriji, ki se lotijo morebitnega ostanka sladkorja in provzročajo tako neprijeten tuji duh in okus vina. Množina takih bakterijev je zelo različna in se ravna po tem, ali je mleko čisto sveže ali je že več ali manj prestano.

Iz navedenih razlogov je mleko kot čistilo rabiti le za vina slabše kakovosti in je tudi prej prevdariti, ali bi ga ne bilo bolje nadomestiti z želatino in dodatkom tanina. Pri posnemanju mleka s posnemalnikom je paziti, da ne ostanejo v posnetem mleku sledi od olja ali masti, s katero je bil posnemalnik namazan. Kakršnokoli mleko rabimo, mora biti čisto sveže in se kisanje še ni smelo začeti.

Pri uporabi mleka je torej paziti predvsem na dvoje:

1. sladko posneto mleko mora biti sveže in surovo;

2. takega mleka vzamemo samo toliko, kolikor ga je za čiščenje neobhodno potrebno, da pride škodljivih tujih snovi čim manj v vino.

Jemlje se 1/2 do največ 2 l mleka na 1 hl vina. Pripravlja se tako, kakor vsa druga čistila: preden se zmeša z vinom v sodu, se dobro meša z manjšo količino istega vina v vrčih ali škafih. Čez 2 do 3 tedne se vino pretoči s čistila, ki se je medtem izločilo kot usedlina. Ali tako čiščeno vino ni vselej kristalno čisto; če hočemo to doseči, ga moramo naknadno še z ribjim klejem čistiti.

Dobro je, da napravimo najprej poizkus v malem. V splošnem rabimo za 1 hl vina samo 1/2 do 1 l mleka.

Andrej Zmavec, Maribor.

Uporaba samočistih vinskih droži (kvasnic).

V štev. 8 našega lista od 30. aprila t. l. vzpodbuja g. Ž. naše vinogradnike in sadjarje k uporabi samočistih vinskih droži za vrenje mošta. Prepričani smo, da je imel g. Ž. z objavo tega svojega članka najboljšo nameno in hotel s tem edino nekaj doprinesiti k izboljšanju kvalitete naših vin in sadnih moštov. Škoda samo, da je g. Ž. to svojo razpravo nerodno zasukal, tako da izgleda, kakor bi hotel s svojimi izvajanci zapostavljati dosedanje delovanje naših odličnih kmetisko-kemijskih zavodov v Ljubljani in Mariboru v pogledu razmnoževanja in odaje čistorejenih vinskih kvasnic.

Tako sojenje pa bi ne bilo nikakor na mestu, ker ni nobenega dvoma, da so bile na imenovanih zavodih dosedaj vzgojene čiste vinske kvasnice, kakor potrjujejo mnogobrojni tozadevni poizkusi, prav uporabne in popolnoma čiste. Saj so se še v zadnjem času priznani strokovnjaki in kletarji o njihovi uporabnosti zelo laskavo izrekli. Tako je med drugimi pred kratkim poročal g. kmet. svetnik Skalic z Grma o doseženih sijajnih uspehih pri zadnji trgatvi. Očividno se je g. Ž. v tem primeru s tem, da je vzel en sam primerjevalni poizkus z ljubljanskimi (Steinberger) z ene strani in z gumpoldskirchenskimi samočistimi kvasnicami z druge strani pri svojih tozadevnih razmotrivanjih v svoji sodbi prenačil.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska in druga vprašanja, ki dohajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovarja se edino na vprašanja, ki so podpisana s polnim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašateljevega imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki pridejo pravočasno pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi pismenega odgovora na svoje vprašanje, mora priložiti 2 dinarja za stroške. Odgovori na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarski, zlasti pravni, morejo biti seveda le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Odgovor k vprašanju 49. Dodatno k zadnjemu odgovoru na vprašanje zaradi pokončevanja kuhinjskih ščurkov je navesti, da je treba švajnfurtskemu zelenilu primešati v prah stolčenega sladkorja, da se na ta način ščurke privabi k uživanju nastavljenega strupa.

Vprašanje 50. Sejal sem samočisto inkarnatno deteljo, ki je pozimi trpela, tako da je košnja komaj polovična. Znaprej želim primešati travnega semena, da bo več pridelka. Prosim, katero travo mi svetujete za to mešanico in kje dobim njeno seme? (M. L. v D. I.)

Odgovor: Za mešanico z inkarnatno deteljo ali rdečo deteljo, kakor jo navadno imenujemo, se priporoča edino travo, ki je znana z imenom **nijvski kopitnik** (tudi nijvska stolklasa, lat. *Bromus arvensis*). Ta trava se že odnekad seje skupaj z rdečo deteljo in daje prav dovoljne košnje. Če odpove rdeča detelja, daje pa nijvski kopitnik bogatejšo košnjo. Ta trava se glede svojega razvoja ujema povsem z rdečo deteljo in tudi v tistem času zori. Če jo sejemo z deteljo med strniščno ajdo, nam daje spomladi sredi maja svojo košnjo. Trava je enoletna. Ponekod jo imenujejo tudi **egiptovska trava**. Potrebno seme se pa ne dobi v semenski trgovini, dasi bi bilo za naše kraje umestno, dobiti tudi to seme v trgovski obrat. Dosedaj ga pridelujejo naši kmetovalci le za svoje potrebe in v mešanici z rdečo deteljo. Odstopil Vam ga bo lahko eden ali drugi posestnik iz Vaše bližnje okolice, ki seje v večji meri to mešanico.

Vprašanje 51. Prosim pojasnila, katero umetno gnojilo se prilaga za proso in v kakšnih množinah? (M. M. v K. p. Ž.)

Odgovor: Na tako splošna vprašanja je težko odgovoriti, ker je treba v takih primerih tudi vedeti, po kakšnem sadežu se ima proso sejati in v kakšnem stanju se zemlja nahaja. Navadno se proso ne gnoji z umetnimi gnojili, če pride proso n. pr. po domači detelji ali rdeči detelji in je zemlja še dosti močna. Če pa manjka zemlji potrebne rodovitosti, potem lahko pomagamo z umetnimi gnojili. V tem primeru bomo najbolj ustregli z **dušičnatimi in fosfatnimi gnojili**, tako kakor pri žitnih rastlinah. Za en hektar se priporoča vzeti 100 kg apnovega dušika, 300 kg rudninskega superfosfata in 150 kg kalijeve soli. Za mernik posetve bi se potrebovala približno desetina tega, torej 10 kg apnovega dušika, 30 kg rudninskega superfosfata in 15 kg kalijeve soli. Kalijevo sol kaže upoštevati na lahkih peščenih tleh, dočim se na težki zemlji navadno tudi brez nje izhaja. Napravite poskus in poročajte o uspehu! Opozarjamo, da se apnovega dušika ne sme mešati z rudninskimi superfosfatom. Zaraditega je druga gnojila podorati, apnov dušik pa po surovih brazdah potrositi in zavleči z brano.

KMETIJSKE NOVICE.

Preskušnja raznega orodja in kmetijskih strojev z vajami njih uporabe na drž. kmetijski šoli v sv. Jurju ob juž. žel. v nedeljo, 3. junija t. l. od devetih dalje. Čim težje je kmetu za pomožne delovne moči, toliko bolj rase pomen pripomočkov, ki povečajo uspešnost dela. Gre se posebno za boljše in lažje obdelovanje zemlje, oskrbo, pripravo semen itd. Vsled občutne potrebe res rase med kmeti zanimanje za boljše stroje, vendar nihče ne kupi rad mačka v vreči. Gotovo je torej dobrodošla prilika spoznati razno orodje in stroje pri delu v kmetijskem obratu **samem, posebno če se spojijo te preskušnje z nepristranskim strokovnjaškim mnenjem.** Iz teh razlogov se priredi ta tečaj. Preskušali se bodo posebno plugi, brane, okopovalniki, stroji za setev, za košnjo, trijerji, vevniki itd. različnih tvrdk, ki hočejo dati zato svoje izdelke na razpolago. Nekatere so to že obljubile. Udeležiti se zamorejo kmetovalci, ki se za stvar zanimajo in se prijavijo pravočasno z dopisnico pri ravnatelstvu gori imenovanega zavoda. — Ako bo dotični dan slabo vreme, se bodo preložile vaje na sledečo nedeljo.

Kmetijski pouk po deželi. Oddelek za kmetijstvo priredi v prvi polovici meseca junija t. l. naslednja strokovna predavanja, in sicer na Kranjskem: v nedeljo 3. junija t. l.: v Trebelnem, na Brdu, na Sv. Gori in Vidrži pri Ljubli, v Koprivniku, Dobličah, Stari Loki, Sredražici, v Rovtjah; v nedeljo 10. junija t. l.: v St. Jernejju, v Šmartnem v Tuhinju, v Črmošnjicah, v Dobu pri St. Vidu, na Vrčicah, v Zabnici, v Sp. Lipnici, v Čepknicah, v Danah; na Štajerskem: v nedeljo 3. junija t. l.: v St. Vidu nad Valdekom, v Poljčanah, pri Sv. Trojici, v Turnišču (Prekmurje), pri Sv. Heleni in Sv. Jurju v Prekmurju; v nedeljo 10. junija t. l.: v Framu, v Leskovcu (okr. Ptuj), v Družmirju, v Bodoncih in Vadarcih (Prekmurje).

DRUŽBENE VESTI.

† **Ivan Munda**, vladni svetnik v pok. in mnogoletni član naše družbe, je umrl 10. maja t. l. Pokojni je bil šef veterinarskega oddelka pri deželni vladi in je na tem svojem mestu deloval tudi v prid našega kmetijstva, posebno pri pospeševanju naše živinoreje. Bodi blagemu pokojniku ohranjen časten spomin!

Družbeni predsednik gen. ravnatelj G. Pirc †. Kakor se je domnevalo, tako se je žal zgodilo. Ravnatelj Pirc, ki je že dalje časa trpel na živcih, se je dne 3. maja odpravil v Kranj k sorodnikom. Namesto v Kranj, se je pa odpeljal v Bohinj in odšel iz Bistrice peš proti jezeru, kjer stoji njegova vila. Iz pisma, v katerem se poslavlja od svojih domačih, je bilo povzeto, da si je vzel življenje. „Moji živci so pri kraju in le z največjim naporom se kvišku držim in premagujem“, tako toži svoji obitelji. V resnici so izlekli dne 25. maja njegovo truplo iz Boninjskega jezera. — V pokojnem predsedniku je izgubila družba moža, ki ji je žrtvoval vse svoje življenje. Zgodovina naj sodi, kakor sam pravi, to delo, ki je trajalo 40 let v korist družbe in slovenskega kmetijstva.

Pogreb predsednika Pirca se je vršil v soboto, 26. maja popoldne ob pol 5. na pokopališču v Srednji vasi ob udeležbi sorodnikov, tovarišev, znancev in številnega občinstva. Pogreba so se udeležili šef kmetijskega oddelka Sancin, vladni svetnik Pavlin, kmetijski svetnik Rohrman, podpredsednik Pipan, glavni odbornik Ažman in Černe, zastopniki družbenega uradništva, zastopnika Jadranske banke, zastopniki občin, bistrški Sokol s pevci, ki so zapeli žalostinke pred mrtvašnico, v cerkvi in na grobu. Položenih je bilo na krsto tudi več vencev: Kmetijske družbe, uradništva itd. Spomin pokojnika so v vnesenih besedah proslavljali šef Sancin, podpredsednik Pipan, glavni odbornik Ažman in župan Mencinger. V srce segajoče besede so pretresale vse navzoče in vzbujale globoko sočutje za pokojnika in njegovo obitelj, ki je prišla na tako tragičen način ob svojega očeta in soproga. Bodi odličnemu voditelju ohranjen časten in hvaležen spomin!

† **Inž. Rado Švigelj**, suplent na srednji kmetijski šoli in strokovni učitelj na vinarski in sadjarski šoli v Mariboru, je moral dne 10. majnika t. l. v najlepši dobi svoje starosti umreti. Bil je nadebuden strokovnjak, izvrsten učitelj in drag tovariš, tako da žalujejo za njim ne le svoji, ampak tudi učenci in tovariši, ki jih je zapustil. Pokojni je bolehal za posledicami malarije, ki si jo je nakopal v vojni službi. Zavoda v Mariboru sta izgubila v njem zglednega učitelja in delavca na kmetijskem polju. Mlada soproga, s katero je bil poročen komaj leto dni, pa najboljšega tovariša na poti svojega življenja. Inž. Švigelj je imel lep sprevod v Mariboru do železniške postaje, kjer so se v ginljivih govorih poslavljali od njega učitelji in učenci. V Ljubljani je imel pa častni vojaški pogreb. Tudi v Ljubljani so imeli učitelji in učenci lepe poslovilne govore.

URADNE VESTI.

ZAPISNIK

seje glavnega odbora Kmetijske družbe za Slovenijo,
dne 5. maja 1923.

Sejo otvori družbeni I. podpredsednik g. Jarc. Navzoči so gg.: II. podpredsednik Pipan ter odborniki Ažman, Bajuk, Brenčič, Černe, Hočevvar Franc, Jan, Košar, Meden, Pavlin, Skalicky, Steblovnik, Supanič, Štrumbelj ter družbeni tajnik inž. Lah.

Pokrajinsko upravo, oddelek za kmetijstvo, zastopa g. kmetijski svetnik Rohrman.

G. podpredsednik Jarc otvori sejo in ugotovi sklepčnost. Prečita izjavo tajnika, s katero umakne svojo odpoved službe, ustno podano dne 7. februarja t. l., kar se vzame na znanje. Poroča tudi o nekaterih notranjih zadevah posebno glede ureditve prejemkov družbenega uradništva, vsled česar nastane potreba po sklicanju prihodnje odborove seje najkasneje do konci junija.

Nadalje poroča o korakih, ki jih je storil v stvari postopanja carinske oblasti proti Kmetijski družbi zaradi oddaje modre galice.

Tajnik prečita zapisnik zadnje odborove seje, ki se po nekaterih pojasnilih odobri.

Pri poročilu tajnika sklene glavni odbor, da se vsaka točka zase obravnava.

Tajnik poroča o razdelitvi podpor za bike, merjasec in ovne v tekočem letu. Od novega leta sem je bilo dodeljenih podpor za 16 bikov, v znesku 16.052 Din; za 37 merjascev 15.136 Din; za 24 ovnov 28863 Din. Pri bikih se je prekoračil od države dovoljeni kredit za 821 Din 50 para, pri merjascih je še ostanka 15.491'82 Din, pri ovnih 9793'20 Din. Prosilcev je še priglašanih za 7 bikov, 87 merjascev, 12 ovnov in 7 petelinov. Za bike in merjasec se prosilci še vedno priglašajo, toda državna podpora je tako nizka, da ne bo mogoče vseh prosilcev upoštevati. Glavni odbor naj določi, če se naj upoštevata prošnji živinorejskih odsekov v Radovljici in Kranjski gori, ki sta šele v zadnjem času vložila skupni prošnji za podpore za 16 že kupljenih in dodanih merjascev. Oddelek za kmetijstvo je ukrenil, da se en del podpore za merjasec obrne za nakup bikov, dalje da se podpore na predlog družbe znižajo na eno četrtino nakupne cene in da se premovanje živine v tem letu opusti v korist subvencioniranja bikov. Na nabavo plemenjakov iz inozemstva pri pomanjkanju sredstev dandanes ni misliti.

G. Brenčič opozarja, da namerava okrajni zastop v Ptuj kupiti nekaj plemenskih bikov iz Nemške Štajerske, za katere naj se iz prihodnjega državnega proračuna določi primerna podpora.

G. Černe priporoča, naj Kmetijska družba potom oddelka za kmetijstvo ponovno naprosi kmetijsko ministrstvo za podpore za bike. Z ozirom na današnje finančno stanje v državi bo po mnenju g. Pavlina ta prošnja brezuspešna.

Glavni odbor sklene, da se dovoli živinorejskemu odseku v Radovljici podpora za 11 merjascev v znesku 3500 Din, onemu v Kranjski gori pa za pet merjascev 1600 Din.

G. Rohrman pojasni, da je uvoz inozemskih bikov mogoč in da se to stvarna uvozna dovoljenja v Beogradu hitro izdajajo. Priporoča samopomoč med živinorejci, v kateri namen naj se povsod ustanove živinorejski odseki, ki naj v svojem okrožju skrbijo za nabavo plemenjakov. Na Gorenjskem je par takih odsekov že začelo z delovanjem.

G. Hočevvar pravi, da na Dolenjskem ni pomanjkanja bikov. Živinorejske zadruge naj se ožije, kajti te so v prvi vrsti poklicane, da pospešujejo nabavo dobrih plemenskih bikov. Po daljši razpravi o tem važnem vprašanju, pri kateri se ugotovi splošno pomanjkanje bikov in nedostajanje sredstev za njih nabavo, sklene glavni odbor iz družbenih sredstev založiti izredno podporo 25.000 Din, in sicer v prvi vrsti za nakup bikov, potem tudi merjascev. Ta podpora se naj uporablja do tistega časa, dokler ne bo prihodnji državni proračun odobren, oziroma dokler vlada ne bo dovolila v ta namen primerne vsote, iz katere se naj družbi vrne gorenjski znesek. Istočasno se sklene, da se odslej dovoljuje podpora za bike le v višini ene četrtine nakupne vsote. Na predlog g. Košarja se izmed odbornikov izvoli živinorejski

odsek Kmetijske družbe, ki bo zbiral prošnje za subvencije za bike, merjasce in ovne ter o teh prošnjah poročal pri odborovih sejah. Ta odsek je pa pooblaščen, da v nujnih primerih tudi že sam vnaprej odloča. V ta odsek se izvolijo gg.: Jarc, Černe, Pavlin, Rohrman in inž. Lah.

Na predlog g. Jarca se sklene, da Kmetijska družba sestavi promemoria na velikega župana v Ljubljani, v katerem se naj izčrpno pojasni stanje živinoreje v Sloveniji, v katero je zašla vsled dveletne suše. Istočasno se naj naprosi velikega župana, da skliče o tem perečem vprašanju posvetovanje, na katero naj povabi vse merodajne činitelje. Priskrba plemenjakov za Slovenijo je danes življensko vprašanje za našo živinorejo.

Tajnik poroča o korakih, ki jih je družba ukrenila glede itabljave bergamaških ovnov, za katere je cena 300 do 400 lir na licu mesta. Postavljeni v Slovenijo bi pa z vsemi stroški eden stal približno 10.000 do 12.000 K. Z ozirom na to visoko ceno se za enkrat opusti ta nabava, pač pa naj Kmetijska družba tega vprašanja v bodoče ne izpusti iz oči.

Pašnik Ivje ne izpolnjuje več svojega prvotnega namena, da bi se namreč na njem vzrejevali plemenski biki in telice. Pašnina za živino posestnikov tamošnjega okrožja, ki prihaja na pašo, nese družbi komaj toliko, da krije stroške za to posestvo, ki se pa nikakor ne obrestuje; vsled tega sklene glavni odbor, da se pašnik kot tak povečini opusti in košnja na travnikih da potem javne dražbe v najem. To dražbo je tudi v „Kmetovalcu“ razglasiti.

V stvari nameravane opustitve žrebčarne na Selu in žrebetišča na Brdu se pojasni, da opustitev še ni izvršena, da so se pa dali žrebički z Brda na Hrvaško, da se tam prehranijo. Baje je pa že določeno, da se žrebčarna kakortudi žrebetišče pridelita neki kobilarini na Hrvatskem. V kratkem bosta o tem vprašanju razpravljala konjerska odseka I in II, ki podata o svojih sklepih poročilo Kmetijski družbi. Oddelek za kmetijstvo se bo naprosil za pojasnila, v kakšnem stanju se to vprašanje v trenutku nahaja.

G. Steblovnik je sporočil Kmetijski družbi o nezakonitostih pri zavarovanju kmetijskih delavcev. Od strani kmetovalcev prihajajo pritožbe, da nekatere poslovalnice Zavarovalnice zoper nezgode po deželi zahtevajo, da se kmetijski delavci, zaposleni pri slamoreznih, mlatilnicah in drugih strojih zavarujejo pri zavarovalnici za vse leto. To je proti naredbi o zavarovanju kmetijskih delavcev. Proti takim nezakonitostim mora Kmetijska družba nastopiti pri centrali v Ljubljani in zahtevati, da se izdajo poslovalnicam natančna navodila, kako imajo postopati.

G. Supanič pojasni, kakšne težkoče je imel v tem vprašanju pri poslovalnicah kakortudi pri centrali sami, preden je prišel do pravih pojasnil. Odbor sklene, da si Kmetijska družba pri Zavarovalnici v Ljubljani priskrbi natančne podatke, kako se v tem oziru postopa, in jih objavi v „Kmetovalcu“.

G. Steblovnik je mnenja, naj Kmetijska družba zahteva, da se zakon o zavarovanju delavcev ali sploh odpravi, ali se naj pa glede kmetijskih delavcev temeljito predela. Najbolje bi bilo zopet ustanoviti okrajne bolniške blagajne, ki so pred vojno zadovoljivo poslovale.

V stvari državne podkovske šole poroča tajnik, da se oddelek za kmetijstvo brani za prostore, ki jih ima za to šolo od družbe v najemu, plačati od družbe določeno itak nizko najemnino in kriti stroške za popravilo streh, kakor se je v najemniški pogodbi zavezal. Kmetijska družba se mora posluževati skladišč v tujih prostorih, za katere mora plačevati letno več kakor dvakratno vsoto kot najemščino, ki jo sama zahteva za podkovsko šolo. Če bi družba svoja skladišča

prenesla v poslopja na Poljanah, ne bi ji bilo treba drugod plačevati najemščine. Po raznih pojasnilih sklene glavni odbor, naj Kmetijska družba še enkrat zahteva od oddelka za kmetijstvo, da plača odmerjeno mu najemščino in krije stroške za popravilo streh, v kolikor pripadajo na prostore, ki jih ima podkovska šola v najemu, in slednjič naj plača najemniški davek, kakor se je v pogodbi zavezal. Stanovanje ravnatelja Tepine se izloči iz te najemniške pogodbe. Če oddelek za kmetijstvo teh zahtev ne izpolni do 1. junija 1923, bo družba primorana oddelku za kmetijstvo odpovedati najemniško pogodbo, sklenjeno za državno podkovsko šolo.

Na podlagi sklepa zadnje odbore se je pojasni stanje zaloge posnemalnikov in emajlirane posode. Glavni odbor pooblasti gg. Jarca, Pipana, Rohrmanna in Laha, da se pogajajo z zastopnikom tvrdke „Triglav“ ter sklenejo primeren sporazum glede dobave in plačila tega blaga.

Nove podružnice: Odbor odkloni potrditev nove podružnice Vukovski dol, dovoli pa ustanovitev podružnice Zgornja Sv. Kungota.

Sprejem novih udov. Od zadnje odbore se je se je prijavilo 26 udov, ki jih glavni odbor sprejme.

Ostale točke dnevnega reda se prelože na prihodnjo odboro sejo. S tem se seja zaključuje.

VABILA

k občinim zborom podružnic Kmet. družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 1.—6. po § 31. družbenih pravil.

2. Slučajnosti.

Opomba: Opozarjajo se načelnštva, da pravočasno (t. j. vsaj 10 dni pred izidom onega „Kmetovalca“, v katerem ima biti objavljena vršitev občnega zbora) pošljejo vabila in spored podružničnih občinim zborom Kmetijske družbi, kajti za veljavnost teh je merodajen izrečenjeni § 309, po katerem morajo biti občni zbori podružnic vsaj 14 dni naprej razglašeni v družbenem glasilu z natančno navedbo kraja, prostora in časa.

Laško, v nedeljo, 17. junija 1923. ob osmih zjutraj v šoli;

Moste pri Komendi, v nedeljo, 17. junija 1923. ob polštirih popoldne pri županu v Mostah;

Serdišče ob Dravi, v nedeljo, 17. junija 1923. ob dveh popoldne v občinski pisarni;

Sv. Boljenk v Slov. goricah, v nedeljo, 17. junija 1923. ob desetih popoldne v šoli.

RAZGLAS

o javni dražbi košnje na družbenem pašniku Ivje, Radeče pri Zidanem mostu.

V nedeljo, 10. junija t. l. ob dveh popoldne se vrši javna dražba za letošnjo košnjo sena in otave na travnikih posestva Kmetijske družbe na Ivju, občina Radeče pri Zidanem mostu.

V najem se odda približno 30 zemljišč, vsako v izm. ri od 1 do 3 oralov.

Dražbeni pogoji so na upogled pri županstvih v Radečah in Št. Janžu.

Glavni odbor Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani.

Razglas. Polletni tečaj na državni podkovski šoli v Ljubljani se prične 1. julija t. l. Za vstop je vložiti na ravnateljstvo državne podkovske šole s kolekom za 13 Din kolekovano prošnjo do 15. junija t. l. ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list; 2. domovinski list; 3. zadnje šolsko izpričevalo; 4. učno izpričevalo; 5. navrstveno izpričevalo in 6. ubožni list. Vsako prilogo, če še ni kolekovana, je kolekovati s kolekom za 1 Din. Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državno podporo ter imajo prosto stanovanje; skrbeti pa morajo sami za hrano in učne knjige. — Državna podkovska šola v Ljubljani, dne 27. maja 1923.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.

»Kmetovalec« izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 20 Din. na leto. Za inozemstvo 30 Din. — Posamezna številka stane 1 Din. Udeje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inzerat na pol strani 400 D, na 1/2 strani 200 D, na 1/4 strani 100 D, na 1/8 strani 65 D, na 1/16 strani 35 D. Vsaka beseda v »Malih naznanilih« stane 25 para, najmanj pa skupaj 6 D.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg štev. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

št. 10. Ljubljana, 31. maja 1923. Letnik XL.

Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.

Umetna gnojila:

Cene veljajo za nadrobne pošiljatve. Pri vagonskih naročilih naj se podružnice obrnejo preje pismeno na družbo, ki jim bo napravila po možnosti ugodnejše cene.

Apneni dušik, 18—20% po Din 260.— za 100 kg franco vreče. Vreče po 75 kg.

Kalijeva sol, 42%, po Din 150.— za 100 kilogramov.

Kostni superfosfat z 18% v vodi raztopne fosforove kisline po Din 260.— za 100 kg z vrečami.

Rudninski superfosfat s ca 16% v vodi raztopne fosforove kisline po Din 210.— za 100 kg. Vreče po 100 kg.

Surova kostna moka z 4% dušika in 16% skupne fosforove kisline po Din 160.— za 100 kg. Vreče po 80 kg.

Thomasova žlindra 18% po Din 240.— za 100 kg.

Krmila:

Lanene tropine po Din 5.— za kg. Vreče po 50 kg.

Orehove tropine, vsebujoče 42% beljakovin in maščobe po Din 5.— za kilogram z vrečami. Vreče po 75 kg.

Osušeni zrezki sladkorne pese po Din 3.50 za kilograma z vrečami vred. Po znižani ceni 2.50 jih ni več na razpolago, če pa kdo reflektira na zrezke po znižani ceni, naj jih naroči ter se bo njegova naročba prihodnjič vpoštevala.

Poklajno apno v izvornih vrečah, težkih 80 kilogramov po Din 6.— kilogram na drobno Din 7.— za kg, najmanj 5 kg.

Ribja moka v originalni vreči 100 kg po Din 8.— za kg, na drobno Din 8.50 za kg, najmanj 5 kg.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Antiklor (gl. salojidin).

Drevesne škropilnice za prevoz, razne kakovosti na izbiro po različnih cenah.

Vinski eponit po Din 70.— za kg. Poštšina posebej.

Gumijevi trakovi po Din 220.— za kg.

Gumijeve plošče (sklopke) za trtne škropilnice po Din 10.— komad.

Gumijeve cevi po Din 20.— za 1 m.

Natrijev tiosulfat (gl. salojidin).

Petrolfenol, sredstvo zoper krvavo uš, po Din 12.50 1 kg v posodi kupca.

Ročni žveplalniki po Din 80.— za komad.

Salojidin, (antiklor, natr. tiosulfat) preskušeno sredstvo zoper oidij, trtno plesnobo, po Din 7 za 1 kg.

Tobačni izvleček imamo zopet v zalogi. Cena za klopnice po 5 kg Din 50 brez poštne.

Trtne škropilnice po Din 500.— za komad.

Urania zelenilo se oddaja v tablah po Din 9.— za komad.

Vinometri so zopet na razpolago. Komad stane Din 40.— brez poštne.

Žveplo, dvojno rafinirano, po Din 5.— za kg.

Žveplovski trakovi na asbestu, najfinejši, po Din 16.— za kg.

Razne kmetijske potrebščine:

Kose prvovrstne 45 cm, 60 cm, 65 cm, 70 cm, 75 cm po Din 30.— 32.— 33.— 34.— 35.—

fineše opremljene 60 cm, 65 cm, 70 cm. po Din 35.— 36.— 37.— za komad.

Antiavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabei, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnih po 50 gramov za 6.25 dinarjev, 1/4 kg 20.—, 1 kg 80.— Din.

Gnojenje z enim samim gnojilom ni uspešno. Gnojite z vsemi tremi gnojili: dušikom, kalijem in fosforovo kislino.

Uspulun, sredstvo za razkuženje semena, v za-
klopnih po 1/4 kg po Din 35— za komad.

Posnemalnik. Jubilea.

za 50 l po	Din 625— za komad
" 100 " " " " " " " " " " " "	" 1250— " " "
" 125 " " " " " " " " " " " "	" 1300— " " "
" 150 " " " " " " " " " " " "	" 1500— " " "

Slamoreznice po	Din 1500— za komad
Brane VA	455— " " "
Plužni trupi AW 5	255— " " "
Ročni okopavalnik	280— " " "
Obračalni plugi UW 7	700— " " "
" " " " " UW 9	800— " " "
Vinogradniški plugi	370— " " "
Podzemni plugi	400— " " "

Lahko nagnenje k prehlajenju? Prevelika občutljivost? Bolečine olajša in naredi telo odporno masiranje in umiva-
nje s pravim Fellerjevim Elzafluoidom! Veliko močnejši, izdatnejši in boljši kakor francosko žganje. Kot kosmetikum
že 25 let priljubljen za negovanje zob, zobnega mesa, ust in kože na glavi! S pakovanjem in poštino 3 dvojnate ali ena
specijalna steklenica 24 dinarjev; 36 dvojnati ali 12 specijalnih steklenic 208 dinarjev in 5% doplatka razpošilja: lekarnar
EUGEN V. FELLER, STUBICA DONJA, Elzafluoid št. 333, Hrvaško.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati 25 para v
denarju ali znakah najmanj pa skupaj Din. 6—
sicer se naznanila ne objavijo.
Upravišтво ne prevzame posredovanja.

Stiskalnice in mline za sadje

in grozdje, mline za moko in zdrob, najboljše
vise, na pogon, in vso drugo železnino nudi
po zelo ugodni ceni A. Sušnik, železnina, Ljub-
ljana, Zaloška cesta.

Zdravilna zelišča

saponaria (milnica), salvia (kadulja, žajbeli), bez-
govno cvetje, drosera (rošica), ržene rožičke, ko-
ščiće marelje, cvetje nore alde, vinski kamen,
razna semena in deželne pridelke kupuje Semen-
ska trgovina Tima Vladislavljevič, Beograd. —
Glavni obrat se nahaja v Franciji: Marseille 29,
rue Ferrari.

Merjasca,

dobrega plemenjaka, 14 mesecev starega, proda
J. Zdravec, Središče ob Dravi.

Pravi italijanski brusji za kose

se dobe pri tvrdki Sever & Komp., Ljubljana,
Wolfova ulica 12.

Semenski oves

prvovrstno blago ima Fran Pogačnik, Ljubljana,
Dunajska cesta št. 36.

Jajca za valenje

belih radvanjskih kokoši pri oskrbniku Zöhrer,
Radvanje pri Mariboru.

Vinsk sod,

dobro okhranjen, 20 l, je na prodaj pri A. Radej,
Mali kamen, p. Rajhenburg.

Prvovrstnega plentenskega bika

v starosti enega leta, čisto montafonske pasme,
proda za ceno 22.000 K Rozmanit, graščak v Rad-
vanji pri Mariboru.

Bukovo oglje,

sposobno za eksport, kupuje po najvišjih cenah
Družba „Carbonaria“, Kočevje.

Priznana najboljša

peklenske kose (Höllensensen)

priporoča založnik in samoprodaja te znamke za
Jugoslavijo tvrdka F. S. Skrobar, Višnja gora. —
Preprodajalcem ugodne cene!

Živinorejska zadruga na Bohinjski Beli ima
dne 10. junija 1923 ob 3. uri popoldne tu v žup-
nišču

redni občni zbor

z običajnim dnevnim redom: volitev načelnstva in
nadzorstva in spremembo pravil.

Sprejemem

izvežbanega ogljarja,

že gotova drva, plača dobra, Ivan Maller,
Crnomelj.

Apno,

portlandcement, deske, late, traverze itd. se do-
bi najceneje pri V. Bratina, Križevci pri Ljuto-
meru

Prodaj

mlatilnico novega sistema,

še v zelo dobrem stanju, ki trese in reta, Franc
Štřer, Zabnica 45, pošta Škofja Loka.

25 plemenskih ovac

proda Luka Otovičar, posestnik, Cerkljica 110 pri
Rakeku.

Na prodaj je:

7 hl dobrega jabolčnika, rabljen obračalnik za
seno v dobrem stanju, 1 bik montafonske pasme,
20 mesecev star, pri Fr. Malasek, strokovni uč-
telj na kmetijski šoli na Grmo, p. Novo mesto.

Mlin z žago

in malim posestvom je na prodaj v bližini No-
vega mesta. Več pove Janez Udovč, posestnik,
Regerč vas 13, p. Novo mesto. — Za ogled ali
osebni poset se je treba nekaj dni poprej napo-
vidati.

Klepalne stroje,

najnovije in najboljše vrste, kose, srpe, osle in
vse druge potrebščine za stavbe, kmetijstvo in
obrt nudi in se priporoča A. Sušnik, železnina,
Ljubljana, Zaloška cesta.

Hlode, gojzdove, trame, de- ske in drva

ponudite Lesni družbi Ilirija, Ljubljana,
Kralja Petra trg št. 8 pred sodnico. Pla-
čujejo se najvišje dnevne cene

Naprodaj je bik

montafonske pasme, 14 tednov star, pri Oiklorja
Petsche, posestnik in gostilničar v Kočevju.

12 A. Z. in 10 eksportnih

panjev

s 6 ljudstvi proda Fr. Gorčičar v Letuš, p. Rečica
ob Pakl.

Lepo domače platno, izredno trpežno in
laneno preje izdeluje
najceneje tkalnica „KROSNA“, Ljubljana, Zrin-
skega cesta 6 (nasproti cerkve sv. Jožefa.) Spre-
jema tudi laneno prelo v tkanje. Zamenja platno
za predivo. Na zahtevo pošilja vzorce.

Mlinarji!

Pristno in svežo švicarsko svilo prvovrstne
znamke „Albert Wylder“, 24 in 32 cm široka
volnena sila, pocinjeno žično tkanino, garantirano
mlinsko kamenje za belo, zmesno in koruzno
meljavo, gurtje, peharčke, vijake itd. priporoča
po najnižjih dnevnih cenah specialna trgovina za
mlinske potrebščine Cadež & Brdar, Ljubljana,
Kolodvorska ulica 35. — Zahtevajte cenike in
ponudbo!

Verige,

električno varjene in patent ameriške, vseh
debelosti, za vsakovrstne potrebe, poveznice za
hlode, žlajdre, stranice, verige za govedo, za
pse, za vodnjake, tudi po posebnem naročilu
razpošilja po železnici ali po pošti vsako množino
L. Fürsager, Radovljica.
Dnevne tvorniške cene. Pri večjem odjemu in
trgovcem popust.

Stole,

trpežne in lepo izdelane, priporoča Teharska
lesna industrija, pošta in postaja Store p. Celju.
Razpošilja na drobno in debelo. Zahtevajte
cenik!

KOSE

prima avstrijski produkt, i

BRUSOVI

uz originalne tvorničke cijene

kod

„ORBIS“ d. d.

Zagreb

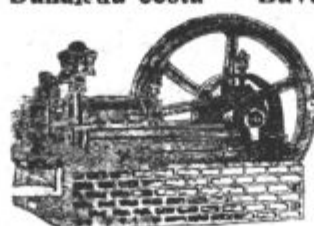
Paromlinska cesta 1.

Telef. 10 i 1230. — Telegr. „Orbis“

Gospodarska zveza

v Ljubljani

Dunajska cesta — Bavarski dvor.

Velika za-
loga vsa-
kovrstnih
poljedel-
skih stro-
jev.

Iz najslavitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih
tvornic „Welsia“.

CEMENT

Gips, strešna lepenka, karbolinej
drvocement, vat prof, apno, izolacij-
sko lepenko, mavčne plošče, pravi
Hatschek eternit itd. nudi po tovar-
niških cenah

„MATERIAL“

družba z o. z.

Ljubljana, Miklošičeva cesta šte. 13.

Telefon 716. — Telefon 716.

Imaš ti solinčne pege, zajedavce, nabore, ogerce?

Uporabljaljaj Elza obrazno pomado!

Ali želiš imeti lep vrat, obraz in roke?

Uporabljaljaj Elza obrazno pomado!

Ali so ti roke in obraz občutljivi v zimni in vetru?

Uporabl. Elza lilijno-mlečno milo!

Ali že iš imeti kožo belo, mehko, čisto in zdravo?

Uporabl. Elza lilijno-mlečno milo!

Ali se tožiš na izpadanju las, prhuta in osivelost?

Uporabl. Elza pomado za rast las!

Ali želiš bujne mehke in lepe lase?

Uporabl. Elza pomado za rast las!

Ali hočeš biti in ostati lep? Ali hočeš biti povsod rad viden? Ali hočeš da te veseli tvoja slika v zrcalu? Poskusi prave Fellerjeve Elza preparate in kmalu bodeš rekel tudi ti kakor vsi:

TO je ono pravo?

Isči v vseh poslovnih samo prave Elza preparate od lekarnarja Feller. Naročiš naravnost, tako stane s pakovanjem in poštnino, če denar naprej ali po povzetju: 2 velika porcelanasta lončka Elza-obrazne pomade 25 Din., 2 velika porcelanasta lončka Elza-pomade za rast las 25 Din., 4 velike kose Elza lilijnega mlečnega mila 35 Din.

Kot primot: Elza-oblič zoper kurja očesa 2 Din in 3 Din; Elza-mentolni črtniki 4 Din; Elza-posipalni prašek 3 Din; Elza-ribje olje 20 Din; Elza-voda za usta 12 Din; Elza-kolonska voda 15 Din; Elza-šumski m'ris za sobo 15 Din; Glycerin 4 Din in 15 Din; Lysol, Lysofo m 12 Din; Kineški čaj od 1 Din dalje; originalno Radikum francosko žganje velika steklenica 13 Din; Elza-mrčesni prašek 7 Din; širup za podgane in miši 7 Din. Za primot se pakovanje in poštn. pos. računa. Na te cene se računa sedaj 5% doplatka. — Naročilna pisma adresirati na:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elza trg št. 333, Hrvatsko.

Treba da Fellerjev Elzafluid Povsod kupiti mo ete!

Ako ustanovite, da Fellerjev pravi Elzafluid kje ne morete dobiti, prosimo sporočite, takoj dobite sporočilo za Vas najugodnejše mesto, kje se prodaja

**TO JE NAJBOLJŠE,
KAR SEM KDAJ OKUŠAL!**

Pravi Fellerjev Elzafluid kot dobrodejno sredstvo za drgnjenje! Za ude! Za vraj za glavo! Za zob! Za negovanje kože! Kot kosmetikum! Za negovanje ust! V zim! V letu! Pri tisoč priložnostih pokaže se blagodelujoč, bolečine lajšujoč, koristen in mnogostransko uporabljaljiv. Je veliko močnejši in bolj delujoč kakor francosko žganje in najboljše sredstvo te vrste! Nekoliko kapljic zadostuje, da tudi vi rečete!

**To je najboljše, kar
sem kdaj okušal!**

Skupaj s pakovanjem in poštnina stane:
3 dvojnat ali 1 specialna steklenica 24 Din,
12 dvojnat ali 4 specialne steklenice 84 Din,
24 dvojnat ali 8 specialnih steklenic 146 Din,
36 dvojnat ali 12 specialnih steklenic 208 Din.

Vabilo

k

občnemu zboru

Živinorejske zadruga v Rovtah
pri Logatcu r. z. z o. z.

kateri se vrši dne 17. junija t. l. ob
3. uri popol. v hiši št. 102 v Rovtah.

Na dnevnem redu je sledeče:

1. Odobritev računskega zaključka
za leto 1922.

2. Likvidacija zadruga.

Ako bi občni zbor ne bil sklepčen,
se čez pol ure vrši drugi, ki je sklepčen
neglede na število navzočih udov.

„KORANIT“

zajamčeno pravi asbestni
škrilj za kritje streh.

KORANIT ne premoči, ne odzebe,
se ne lomi in ne trga, je popolnoma
siguren proti ognju, toči in viharju,
tehta na 1 m² samo 12 kg, je ne-
omejeno trpežen, je boljši kakor vsi
eterniti, je najboljša in najcenejša
streha ker ne potrebuje nikdar po-
pravil.

Fran Hočevnar

ŽIROVNICA, (Moste), Gorenjsko.

Vinometre „Bernadot“ — Asbeste
bombaž in prašek — Eponit —
Francosko želatino — Lipovo oglje
Marmornat prašek — Modro ga-
lico — Natrijev bisulfit — Ribji
mehur — Špansko zemljo — Ta-
ala — Žveplo v prahu — Limo-
zovo kislino — Vinsko kislino —
Sodo bicarbono — Strupa proste
barve itd. ima v zalogi po naj-
nižji ceni

drogerija ANTON RANC

Ljubljana, Židovska ulica 1.

Gumi trakove

za cepljenje trt in druge po-
trebščine za škopolnice pripo-
roča trdka

Ign. Vok,

Ljubljana, Sodna ulica 7.

Podružnica:

Novo mesto, Glavni trg 72.

Vabilo

na

občni zbor

hranilnice in posojilnice
v Gorenjivasi, r. z. z n. z.

ki se vrši dne 10. junija t. l. s tem
sporedom:

Poročilo načelstva in nadzorstva
Odobrenje rač. za leto 1922. Čitanje re-
vizijskega sporočila Zveze slov. zadrug -
Ljubljani. Volitev nadzorstva. Sprememba
pravil. Slučajnosti.

V slučaju nesklepčnosti se vrši poa
ure pozneje drugi občni zbor, ki sklepa
brez ozira na število navzočih članov.

Modra galica

prvovrstna angleška 98/99 %

žveplo

prvovrstno siciljansko za vinogra-
dnike se dobi v večjih in manjših
količinah pri

„ZORA“ d. z o. z. LJUBLJANA,
Dunajska cesta 33.

Rudolf Wibmer in Karol Haerdtl
gojišče trt, sadnega in gozdnega drevja
d. z o. z. v PTUJU

dobavlja še od zaloge:

korenike: Riparia x Portalis, Solonis x
Riparia 1616; požlahtnene: Traminc,
laški rizling, Slankemenska na Goethe,
Riparia x Portalis, Solonis x Portalis 1616.

Kmetiska posojilnica

Ljubljanske okolice ■ v LJUBLJANI ■
registrov. zadruga z neomejeno zavezo

v lastnem združnem domu na Dunajski cesti št. 18

Obrestuje hranilne vloge po **5%** (1)

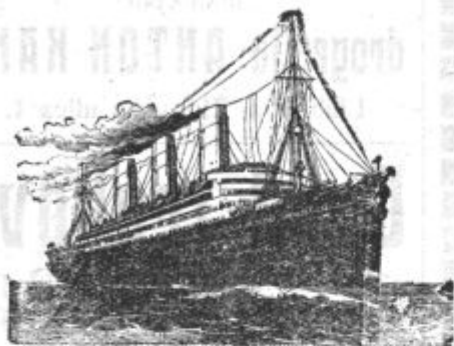
brez vsakega odbitka rentnega dayka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge v tekočem računu v zvezi s čekovnim prometom ter
ih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad 160.000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1.200.000 kron.

Hamburg Amerika linija in United Amerikan lines inc. Filijalka SIMON KNETEC, LJUBLJANA

Sprejema potnike v ju-
žno in severno Ameriko,
izdaja točna pojasnila in
prodaja vozne liste.

Odhod iz Ljubljane
vsaki teden.

Glavno zastopstvo **J. G. Drašković**
za Jugoslavijo **Zagreb**

„B“ Cesta pri dr-
žavnem kolodvoru

Podružnice:

BEOGRAD, Balkanska ulica 25. SUŠAK, Jovo Gj. Ivošević, Karolnska
c. 160. SPIT, Ante Buić, Dioklecijanova obala 13. GRUŽ, Ivo Lovričević.
BITOLJ, Gjorgje Dimitrijević & Kom., Bulevard Kralja Aleksandra 187.
VELIKI BEČKEREK, Dušan Lj. Mihajlović, Trg Kralja Petna 4.

Potnike do Hamburga spremlja družbeni uradnik.

HLODE

4-50 do 6 m dolge, 25 do 60 cm
debele, plačam 200 kron nad
dnevno ceno. Dobava do je-
seni, polovica kupnine se plača
v naprej. Ponudbe s ceno pod:
»EXPORT«

na Anončni zavod

DRAGO BESELJAK in drug,
LJUBLJANA, Sodna ulica št. 5.

Čudili

se tudi Vi bo-
dete nizkim ce-
nam, po katerih
se prodaja: su-
kno, volno, plat-
no, cefir, modro-
vina, hlače, vna,
robci in sploh
vsa manufakturna roba v veletrgovini

R. STERMECKI, CELJE

katera dobiva stalno velikanske poši-
ljalne robe direktno iz prvih svetovnih
tovaren. — Zahtevajte cenik.

SLAVENSKA BANKA d. d. ZAGREB.

Podružnica: LJUBLJANA, Sv. Petra c. 24.

Delniška glav. in rez. D. 50,000.000. Vloge čez D. 125,000.000.

PODRUŽNICE:

Beograd, Bjelovar, Brod n. S., Celje, Dubrovnik, Gornja
Radgona, Kranj, Maribor, Murska Sobota, Osijek, Sarajevo,
Sombor, Sušak, Šabac, Šibenik, Velikovec, Vršac.

Ekspoziture: Jesenice, Rog. Slatina (sez.), Škofja Loka.

Agencije: Buenos Aires, Rosario de Santa Fe.

AFILIACIJE: Slovenska banka, Ljubljana, Jugoslavenska industrijska
banka d. d., Split, Balkan Bank r. t., Budapest, Vacni utca 35, Bank-
haus Milan, Robert Aleksander, Wien I. Augustinerstrasse 8.

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

Vinogradniki pozor!

Podpirajte
domačo obrt!

Nahrbtni žveplal-
niki, lahke, jako
praktične, od stro-
kovnjakov preizku-
šene za žveplanje
vinogradov proti
grozdnim plesnobi,
(oidiju) ima vedno
v zalogi

Josip Rueh

Kostanjeva pri Krškem.

VABILO
na

redni občni zbor

Kmečke gospodarske zadruga
v Št. Vidu nad Ljubljano

ki se vrši v nedeljo, dne 10. junija ob 8.
uri dopoldne pri Žibertu na Trati.

DNEVNI RED:

1. Poročilo načelstva (tajnika, bla-
gajnika).
2. Poročilo nadzorstva.
3. Revizijsko poročilo.
4. Potrdjenje računskega zaključka in
bilance za l. 1922.
5. Volitev nadzorstva.
6. Prememba pravil.
7. Slučajnosti.

K obilni udeležbi vabi odbor.

LJUDSKA POSOJILNICA

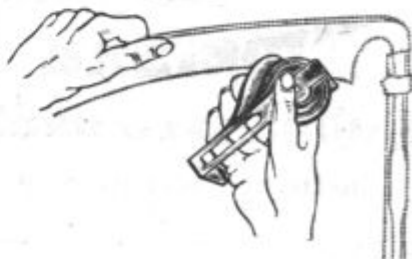
v Ljubljani

(v lastni hiši tik za frančiškansko cerkvijo)

obrestuje hranilne vloge po

5%

„Satan“

najnovejša iznajdba namesto klepanja in
brušenja kos. Najboljša svetovna kosa je
„GORENJSKA KOSA“ zato rabite in za-
htevajte to. Dobi se pri:

IVAN SAVNIK, Kranj, Gorenjsko.